

Силабус курсу

Психологія кризових станів

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 05 – Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність – 053 – Психологія

Освітньо-професійна програма «Психологія»

Рік навчання: 4, Семестр: 7

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПП

старший викладач кафедри психології та соціальної роботи, к.мед.н.
Пришляк Володимир Іванович

Контактна інформація

pryshlyak_v@yahoo.com +380676894594

Опис дисципліни

Навчальна дисципліна «Психологія кризових станів» спрямована на формування у студентів теоретичних знань про кризові і психотравмуючі ситуації та їх вплив на психіку в контексті вчення про стрес і адаптацію; набуття розуміння студентами психологічних механізмів реагування на психотравму; отримання знань про особливості травматичного процесу при дії різних типів психотравмивних обставин; ознайомлення з патогенетичними механізмами, клінікою і діагностикою основних груп стрес-асоційованих розладів; практичне оволодіння базовими техніками кризового консультування, практичними принципами і методами психологічної допомоги на різних етапах відновлення після психотравми.

Структура курсу

Години (лек./сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	1. Роль кризи в людському житті.	Знати предмет в завдання психології кризових станів, актуальність дисципліни, основну термінологію, розуміти роль кризових ситуацій в людському житті.	Тести, кейси, проблемні завдання
2/2	2. Нейрофізіологія і психологія стресу та адаптації.	Розуміти зв'язок між біологічними і психологічними механізмами, які забезпечують процеси адаптації та стресової реакції.	Проблемні завдання, тести
2/2	3. Психічна травма як патологічний процес.	Розуміти логіку перебігу травматичного процесу на рівні нейрофізіологічних і психологічних механізмів	Кейси, тести, ситуаційні задачі
2/2	4. Особливості перебігу травматичного процесу при різних видах психотравми.	Знати особливості психопатологічних механізмів і психологічних переживань при дії різних видів психотравмуючих обставин.	Кейси, проблемні завдання
2/2	5. Загальна типологія стрес-асоційованих розладів з точки зору психіатрії.	Розуміти логіку психіатричної класифікації, вміти розрізняти стрес-асоційовані розлади різного ступеня важкості, знати типологію психічних розладів.	Тести, кейси

2/2	6. Розлади, пов'язані із реакцією на екстремальні події.	Вміти розпізнавати ПТСР та інші розлади, пов'язані з екстремальним травматичним досвідом.	Кейси, методики, проблемні питання
2/2	7. Реактивні психози і афективні розлади.	Вміти розпізнавати і розрізняти реактивні стани психотичного і афективного спектрів.	Кейси, методики, проблемні питання
2/2	8. Стрес-асоційовані розлади неспихотичного рівня.	Розуміти психопатологічні механізми, які лежать в основі психогенних розладів неспихотичного рівня і розрізняти їх клінічні прояви.	Кейси, проблемні питання
2/2	9. Психосоматичний аспект травми.	Мати розуміння психосоматики з точки зору холистичного підходу, вміти розпізнавати соматичні прояви психоемоційних розладів.	Кейси, тести, проблемні питання
2/2	10. Адиктивна, агресивна, автоагресивна, делінквентна поведінка.	Розуміти клінічну і психологічну сутність адиктивних розладів та поведінкових розладів, пов'язаних із внутрішньою динамікою агресії.	Кейси, тести, проблемні питання
2/2	11. Концепція особистості в травмі.	Мати комплексне розуміння психічної патології особистісного рівня, методику її діагностики.	Кейси, методики, проблемні питання
2/2	12. Загальні принципи кризового консультування і базові психотерапевтичні завдання при роботі з психотравмою.	Знати і вміти практично застосовувати базові принципи надання психологічної допомоги в кризовій ситуації і на різних етапах роботи з психотравмою.	Кейси, методики, проблемні питання
2/2	13. Перша фаза психотерапевтичної роботи з травмою: стабілізація.	Розуміти сутність психокорекційних технік стабілізації емоційно-соматичної сфери клієнтів з посттравматичними розладами і вміти їх застосовувати.	Кейси, методики, проблемні питання
2/2	14. Друга фаза психотерапевтичної роботи з травмою: інтеграція.	Знати психотерапевтичні методики, скеровані на інтеграцію травматичної пам'яті і подолання симптомів дисоціації, інтеграцію особистості	Кейси, методики, проблемні питання
2/2	15. Групова психотерапія при роботі з травмою.	Знати основні принципи і підходи групової психотерапії розладів, пов'язаних зі стресом, розуміти логіку їх практичного застосування.	Кейси, методики, проблемні питання

Літературні джерела

1. Вільямс М.Б., Пойюла С. ПТСР: робочий зошит. Ефективні методики подолання симптомів травматичного стресу. Київ: Видавництво Ростислава Бурлаки, 2023. 528 с.
2. Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства — від знущань у сім'ї до політичного терору. Львів: Видавництво Старого Лева, 2022. 424 с.
3. Гордон Д. Трансформація травми. Львів: Літопис, 2023. 352 с.
4. Довідник діагностичних критеріїв DSM-5 TR від Американської психіатричної асоціації. Львів: Компанія «Манускрипт», 2024. 592 с.
5. Колк ван дер Б. Тіло веде лік. Як лишити психотравми в минулому. Харків: Віват, 2024. 624 с.
6. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Том 1: навчальний посібник за заг. ред. Пророк Н. Київ: «СВАРОГ», 2023. 208 с.
7. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Том 2: навчальний посібник за заг. ред. Малогулко Л. Київ: «СВАРОГ», 2023. 240 с.

8. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Том 3: навчальний посібник за заг. ред. Гридковець Л. Київ: «СВАРОГ», 2023. 236 с.
9. Пришляк В.І. Специфіка особистості хворих на хронічні депресії. *Медицинская психология*. 2008. Том 3, №2(10). С. 58-62.
10. Пришляк В.І., Фільц О.О. Деякі особливості клініки хроніфікованих депресій в контексті базового психопатологічного механізму їх формування. *Журнал психіатрії та медичної психології*. 2008. №1 (18). С. 55-61.
11. Розов В.І. Психологія екстремальних ситуацій: адаптивність до стресу та психологічне забезпечення: науково-практичний посібник. Київ: КНТ, 2024. — 711 с.
12. Старков Д.Ю., Ярій В.В., Олішевський О.В. Організація стаціонарної медико-психологічної реабілітації розладів, пов'язаних з психічною травмою та стресом: науково-методичний посібник. Київ: 2023. 136 с.
13. Турніна О.Л. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Вид. дім «Персонал», 2017. 160 с.
14. Чабан О.С., Хаустова О.О., Омелянович В.Ю. Психічні розлади воєнного часу. Монографія. Київ: Видавничий дім Медкнига, 2023. 232 с.
15. Averill L., Averill C., Akiki T., Abdallah C. Examining Neurocircuitry and Neuroplasticity in PTSD. *Handbook of PTSD: science and practice: 3-d ed/ ed. By M. J. Friedman, P. P. Schnurr, T. M. Keane*. New York – London, NY: The Guilford Press, 2021. Chapter 9. P. 152 – 167.
16. Clinical Practice Guideline for the Treatment of PTSD. American Psychological Association. 2017. 139 p.
17. DSM-5: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders: 5-th Ed. American Psychiatric Association. Washington: American Psychiatric Association Publishing, 2013. 970 p.
18. Horowitz M. J. Stress response syndromes: 5-th ed. Northvale, NJ: Aronson. 2013. 358 p.
19. Victims of Cruelty: Somatic Psychotherapy in the Treatment of Posttraumatic Stress Disorder Paperback – November 22, 2000.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів і перекладання.** Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перекладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності.** Використання друкованих та електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.
- **Політика щодо відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу та з дозволу дирекції факультету.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне опитування	Модульний контроль 1	Поточне опитування	Модульний контроль 2	Тренінги	Самостійна робота	Екзамен
1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (7 тем – 7 оцінок). 2. Оцінка за Модульний контроль 1 виставляється на підставі виконання письмового завдання (тестового та/або теоретичного).		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (8 тем – 8 оцінок). 2. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання письмового завдання (тестового та/або теоретичного).		Визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих під час тренінгу	Оцінювання есе та рефератів за тематикою дисципліни «Психологія кризових станів»	2 теоретичні запитання по 50 балів

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом